

לובטקין, צביה (1914-1976)

(Zivia Lubetkin). מראשי המחתרת היהודית בפולין וממקימי ה'הארגון היהודי הלוחם'. ל' נולדה בעיירה ביטן (Betan) שבמזרח פולין. מנעוריה היתה חברת התנועה החלוצית 'פרייהייט' ('דרור') ולימים גם חברת מרכז 'החלוץ'. בפרוץ המלחמה נקלעה לשטח שכבשו הסובייטים, אך בתחילת 1940 חזרה לורשה שבשלטון הגרמנים כדי ליטול חלק בפעילות תנועתה במחתרת. ל' היתה מהדמויות הבולטות במחתרת בפולין, ובאביב 1942 נמנתה עם גרעין מקימי ה'גוש האנטי-פשיסטי', שהיה ההתארגנות הראשונה בגטו ורשה למאבק חמוש עם הגרמנים. ביולי 1942, בימי הגירוש הגדול מורשה, היתה ל' ממקימי ה'הארגון היהודי הלוחם', ומאז הקמתו מילאה תפקיד חשוב בעיצוב דמותו ודרכו. היא היתה חברת ה'וועד היהודי הלאומי' (Zydowski Komitet Narodowy), שהיה ההנהגה הפוליטית של ה'הארגון היהודי הלוחם', וכן חברת ה'וועדה המתאמת עם הבונד'. ל' נטלה חלק בפעולת ההתנגדות הראשונה של ה'הארגון היהודי הלוחם' בינואר 1943 וכן במרד גטו ורשה באפריל. בימים האחרונים של המרד שהתה בבונקר מפקדת הארגון ברחוב מילה 18 וב-10 במאי עברה עם קבוצת הניצולים דרך תעלות הביוב ל'צד הארי' של העיר. עד סוף המלחמה היתה ל' במחתרת ובמחבוא בורשה הפולנית, והיתה חברה בפלוגות אנשי ה'הארגון היהודי הלוחם' במרד ורשה הפולני באוגוסט-אוקטובר 1944.

בתום המלחמה פעלה ל' בקרב 'שארית הפלטה' והיתה ממארגני ה'בריחה'. ב-1946 עלתה ל' לארץ ונמנתה עם גרעין היוזמים והמייסדים של קיבוץ לוחמי הגטאות ו'בית לוחמי הגטאות' (ראה מוזיאונים ומכוני הנצחה). היא מילאה תפקידי ציבור מרכזיים מטעם הקיבוץ המאוחד, והעידה במשפט איכמן. בעלה של ל' וחברה לחיים היה יצחק צוקרמן.